

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII
MOLDOVA**

**ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ ARTE ȘI STUDII CULTURALE**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: [780.8:780.616.433.083.52]:781.68(043)

**BALADELE LUI FRYDERYK CHOPIN:
PARTICULARITĂȚI ALE TRATĂRII INTERPRETATIVE**

**REZUMATUL
TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE
SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

**Conducător:
Conferențiar universitar,
doctor în studiul artelor
Melnic Tamara**

Doctorand: Alexei Usaciov

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost realizată în cadrul Școlii Doctorale *Arte și Studii Culturale* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Conducător științific:

Melnic Tamara, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Componența Consiliului specializat pentru susținerea tezei de doctor în arte:

1. **Bunea Diana, președinte**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
2. **Mustea Gheorghe, referent oficial**, academician, profesor universitar, Doctor Honoris Causa, Academia de Științe a Moldovei.
3. **Simion Aurelia, referent oficial**, Doctor în Muzică, profesor universitar, Universitatea Națională de Arte G. Enescu, Iași, România.
4. **Tcacenco Victoria, referent oficial**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
5. **Moraru Emilia, secretar științific**, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Susținerea tezei va avea loc în data de 20.02.2026 la ora 14.00, în cadrul ședinței Consiliului științific specializat pentru susținerea tezei de doctor în arte, la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice: MD 2009, Republica Moldova, Chișinău, str. A. Mateevici nr. 87, aud. 52.

Teza și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (MD 2012, Chișinău, str. Strada 31 August 1989, 78A, Republica Moldova); la biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (MD 2009, Republica Moldova, str. A. Mateevici 87, Blocul II, Sala de lectură), precum și pe site-urile <https://www.anacec.md> și <http://amtap.md>

Referatul a fost expediat la „_____” ianuarie 2026

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

Moraru Emilia,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar

Conducător științific:

Melnic Tamara,

doctor în studiul artelor, conferențiar universitar

Autor:

Usaciov Alexei

PRINCIPALELE TEZE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei tezei. Încă din timpul vieții, Fryderyk Chopin a fost apreciat de comunitatea muzicală ca un „creator al unei noi imagini sonore”, „poet al pianului”, un „simbol” al Poloniei. Poetica muzicală a lui F. Chopin este determinată deopotrivă de estetica romantică, sprijinul temeinic pe spiritul național, perfecțiunea formei muzicale, expresivitatea, lirismul, subtilitatea intonației muzicale, rafinament și dramatism, aduse deseori până la adevărate „căderi” muzical-emoționale de un tragism pătrunzător.

Studiul percepției lui F. Chopin atât în perioada romantică, cât și în secolele următoare a constituit un predilect subiect de cercetare științifică al cercetătorilor din diferite țări. În acest sens, savanți polonezi, englezi, ruși, americani precum Mieczysław Tomaszewski, Jim Samson, Igor Belza, Jeffrey Kallberg și mulți alții au elaborat lucrări culturologice fundamentale. O contribuție semnificativă în domeniul cercetării științifice a artei chopiniene a adus și *Primul Congres Muzicologic Internațional (The First International Musicological Congress Devoted to the Works of Frederick Chopin, Warszawa, 1960)* dedicat moștenirii lui F. Chopin, axat pe studiul arhivelor compozitorului și ale contemporanilor săi, pe abordarea aprofundată a materialelor verbale și muzicale care s-au păstrat.

În muzicologia universală a primelor două decenii ale secolului XXI, moștenirea lui F. Chopin și semnificația sa în istoria culturii muzicale sunt studiate din cele mai diverse perspective. Atenția cercetătorilor se concentrează pe textologie, semantica muzicală, se extind limitele tratărilor interpretative, sunt implicate principii metodologice preluate din științele umaniste și naturale conexe. Studiul conținutului muzical sau al esenței expresiv-semantice (termen V. Holopova) a muzicii lui F. Chopin în contextul artei interpretative moderne este una dintre sarcinile actuale ale muzicologiei moderne.

Baladele pentru pian de F. Chopin sunt compoziții profunde, ce denotă un conținut muzical multidimensional. Spațiul lor artistic se distinge prin universalism: caracterul profund psihologizat și lirismul fin sunt combinate cu simțul realității obiective a vieții, iar subtilitatea în transmiterea stărilor individuale – cu reliefaarea accentuată a dezvoltării dramatice, contemplarea visătoare – cu manifestarea activă. În balade putem urmări corelațiile dintre conținutul lor muzical, structura compozițională și complexitatea mijloacelor expresive, ele întruchipând trăsăturile atributive ale artei muzicale romantice (interpătrunderea diferitelor tipuri de intonație, caracterul improvizatoric, rolul semnificativ al sursei folclorice ș. a. m. d.).

Arhitectonica complexă, multidimensionalitatea intonațională și semantica figurativă bogată a *Baladelor* deschide orizonturi interpretative largi, permițând interpreților să creeze

diverse variante ale propriilor tratări artistice. Iată de ce, acestea se dovedesc a fi un original „test decisiv” al maturității interpretative a pianistului și, în același timp, un material unic pentru identificarea specificului școlilor naționale.

Semnificația acestei lucrări este determinată de interesul constant al muzicologiei universale pentru moștenirea artistică a lui F. Chopin. Cu toate acestea, tradiția occidentală de cercetare se concentrează mai mult pe aspectul textologic (versiunile autorului, variante și surse), pe problemele semanticii muzicale și a contextului istoric și cultural. În același timp, domeniul interpretării comparative a lucrărilor lui F. Chopin în diferite școli naționale de interpretare este prezentat fragmentar și nu a beneficiat de elaborări științifice holistice, sistematice.

Studiul de față intenționează să completeze acest gol, autorul propunând o analiză comparativă a tratărilor interpretative a *Baladelor* lui F. Chopin în școlile pianistice vest-europene, poloneză, rusă (sovietică) și asiatică (chineză) din perspectivă diacronică și sincronică de ansamblu. Această abordare permite nu doar identificarea evoluției tradițiilor interpretative în secolele XX–XXI, ci și urmărirea legăturilor universale și a tendințelor naționale specifice, în practica artistică. Mai mult, în cadrul tezei, *Baladele* sunt tratate ca un metatext unitar ce reflectă dialogul dintre culturi, care extinde problematica muzicologică, orientând-o spre culturologie, studii comparative și cercetări interdisciplinare.

Astfel, relevanța temei cercetate este determinată atât de interesul general al științei universale pentru moștenirea chopiniană, cât și de necesitatea de a completa un domeniu științific mai puțin studiat ce se referă la analiza interpretativă, în special din perspectiva comparativă a tradițiilor interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin. Noutatea abordării constă în combinarea perspectivelor culturologice, hermeneutice și cele ale artei interpretative, ceea ce face posibilă elaborarea unei viziuni holistice asupra locului și semnificației *Baladelor* chopiniene în spațiul pianistic modern și într-un context cultural mai larg.

Scopul tezei constă în determinarea particularităților poeticii muzicale a *Baladelor* lui F. Chopin și a direcțiilor tratării interpretative a acestora, în contextul tradițiilor artei pianistice universale, în secolele XX–XXI.

Obiectivele cercetării:

- a dezvălui trăsăturile genuistice, compozițional-dramaturgice și muzical-stilistice ale *Baladelor* pentru pian ale lui F. Chopin, în contextul genezei genului, a esteticii romantismului și a stilului individual al compozitorului;
- a analiza tratările interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin, propuse de pianiști consacrați ai secolului XX, în condițiile romantismului pianistic polonez și al tradițiilor școlii pianistice ruse și vest-europene;

- a releva particularitățile abordărilor interpretative ale textului muzical al *Baladelor* chopiniene, de către pianiștii de talie mondială de la începutul secolului XXI;
- a determina rolul și importanța *Baladelor* lui F. Chopin în repertoriul de concert al pianiștilor chinezi;
- a formula recomandări metodologice pentru însușirea practică a acestor creații pentru pian de F. Chopin.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în determinarea particularităților poetice ale *Baladelor* lui F. Chopin îmbinând rezultatele analizei muzical-teoretice și interpretative a acestora, dezvăluind fundamentele interpretative-pianistice și specificul tratărilor acestora în practica muzical-interpretativă universală, în secolul XX – începutul secolului XXI. Lucrarea contribuie la completarea unui gol în muzicologia din Republica Moldova, în care până în prezent nu a fost realizat un studiu teoretic comparativ dedicat tradițiilor de tratare interpretativă a acestor creații pentru pian ale compozitorului. Pentru prima dată în Republica Moldova este întreprinsă tentativa de a sistematiza diferite abordări muzicologice, interpretative și pedagogice privind analiza *Baladelor* lui F. Chopin.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic constă în însușirea și prezentarea *Baladelor* pentru pian ale lui F. Chopin, ca obiect de studiu al tezei de față, în baza a trei evoluări de concert, în care autorul apare ca solist, cu un repertoriu ce include *Baladele* și unele lucrări reprezentative semnate de compozitorul polonez. Unicitatea și inovația conceptului artistic este confirmată și de propria practică pedagogică, desfășurată pe parcursul a mai multor ani, și de propria tratare interpretativă a materialului selectat pentru această cercetare. Lucrarea completează și aprofundează, din punctul de vedere al unui muzician-practician, un șir de cercetări teoretice și metodologice din domeniul artei interpretării muzicale și al tradițiilor pianistice și poate constitui un punct de plecare pentru cercetări ulterioare în domeniul dat.

Baza teoretică și metodologică a studiului. Pentru realizarea scopului și a obiectivelor propuse, a fost utilizat un set de metode complementare de cercetare, printre care: analiza teoretică a literaturii, identificarea caracteristicilor *Baladelor* pentru pian de F. Chopin și a practicilor de însușire și realizare a tradițiilor pianistice romantice în arta interpretativă din secolul XX – începutul secolului XXI. Lucrarea utilizează metode de cercetare specifice unor științe precum filosofia și estetica, precum și metode științifice general-acceptate în procesele de cercetare – analiza și sinteza, metode sistemice și structurale. În acest sens, metoda principală utilizată în lucrare este cea istorică. Abordarea tradițiilor de interpretare pianistică din diferite țări determină utilizarea metodei comparative, cu ajutorul căreia sunt dezvăluite diferențele dintre tratările interpretative și modalitățile de emiteră a sunetului, viziunile asupra logicii

compoziționale și dramaturgice a lucrărilor; metodele istorico-geografică și teoretico-analitică, ce au permis sistematizarea unei cantități semnificative de material empiric.

Baza teoretică a cercetării doctorale asupra problemelor generale ale genului muzical, sintezei genurilor, a istoriei și teoriei genului de baladă se constituie din lucrările semnate de N. Begicheva, K. Dahlhaus, K. Zenkin, E. Nazaikinskii, O. Sokolova, V. Zuckerman, A. Korobova. Problemele stilului perioadei romantismului sunt studiate în lucrările M. Lobanova, I. Belza și J. Milstein. În muzicologia de limbă rusă, lucrările lui M. Aranovskii, N. Vașkevici, V. Holopova, V. Medușevskii, A. Kudriașov sunt fundamentale în raport cu analiza specificului semanticii muzicale.

În contextul cercetărilor enumerate, știința artelor interpretative necesită o fundamentare teoretică și metodologică oarecum diferită, întrucât, conform studiilor de estetică și filosofie semnate de I. Borev, M. Kagan, S. Rappoport, G. Grigorieva, acestea se disting pe plan morfologic ca un tip de artă independentă, având trăsături specifice. Studii științifice fundamentale în acest sens au fost realizate de profesori și muzicieni activi, care își sintetizează experiența și oferă recomandări practice legate de tehnica pianistică și depășirea dificultăților ce vizează textul muzical (digație, dinamică, pedalizare, textură etc.). În acest sens, sunt relevante cercetările lui V. Moskalenko, E. Lieberman, D. Blagoi ș.a.

Un domeniu separat al bazei teoretice a tezei îl constituie lucrările și cercetările dedicate poeziei muzicale și moștenirii lui F. Chopin: monografii istorice și biografice, literatură epistolară (F. Chopin, I. Belza, I. Kremlev ș.a.). Problemele formei și ale limbajului muzical, și cele legate de programatismul specific lucrărilor lui F. Chopin au fost reflectate în lucrările muzicologice ale lui L. Mazel, I. Tiulin, N. Vieru, V. Zuckerman. Pentru a depăși problemele de interpretare și de predare a muzicii lui F. Chopin, lucrând asupra textului muzical al compozitorului, autorul tezei s-a bazat pe lucrările N. Golubovskaia, A. Malinkovskaia, I. Milstein, G. Neuhaus, G. Țîpin, A. Goldenweiser ș.a.

Particularitățile stilistice, genuistice și dramaturgice ale baladei romantice în general și ale *Baladelor* pentru pian ale lui F. Chopin, sunt reflectate, în special, în lucrările V. Holopova, K. Zenkin, N. Vieru, V. Zuckerman și alții.

Baza metodologică a tezei este, de asemenea, constituită din lucrările savanților chinezi dedicate dezvoltării educației muzicale în China (Bian Meng), formării culturii pianistice chineze și școlii pianistice naționale (Huang Ping, Hu Yizuan, Sun Jinan). În știința muzicală modernă a RPC, personalitatea compozitorului F. Chopin, creația sa pentru pian, problemele stilului, aspecte ale tratării operelor sale de către pianiștii chinezi sunt analizate în cadrul unor numeroase studii științifice (Shi Yawen, Fu Lei, Fu Tsong, Zhu Yuanzhen). Un grup separat de surse

studiate în cadrul tezei sunt interviurile, memoriile și conversațiile cu pianiști chinezi, ce au abordat muzica lui F. Chopin.

Semnificația practică a lucrării este asociată cu posibilitatea aplicării acesteia în cursurile de *Istoria artei interpretative*, *Metodica de predare a pianului*, *Didactica disciplinelor de specialitate*, *Istoria muzicii universale*, precum și în calitate de suport didactic recomandat pentru disciplina *Pian special*. Rezultatele studiului pot fi utilizate de studenții interesați să-și îmbunătățească abilitățile practice în procesul de însușire a compozițiilor pentru pian ale lui F. Chopin și să-și perfecționeze cultura muzicală și interpretativă generală. Concluziile și recomandările vor fi utile în pregătirea evoluărilor concertistice și a înregistrărilor de studio ale pianiștilor din diferite țări, în practica curentă a profesorilor. Toate cele menționate mai sus vor contribui la optimizarea procesului de predare a artei de interpretare pianistică în sistemul de învățământ superior, precum și la popularizarea patrimoniului pianistic al lui F. Chopin, încurajarea activității concertistice a pianiștilor străini (inclusiv a celor din China) în Republica Moldova.

Implementarea rezultatelor științifice și practice ale tezei. Materialele și principalele rezultate ale cercetării sunt reflectate în comunicările autorului la conferințe științifice internaționale și naționale, precum și în 7 articole publicate în reviste științifice de specialitate din Republica Moldova, Federația Rusă, Republica Belarus și Republica Populară Chineză.

Principalele teze ale cercetării teoretice și-au găsit exprimarea în componenta practică a tezei, în cadrul celor trei recitaluri susținute pe scena Sălii de Concert *Steinway* și a Universității Pedagogice Guangdong din Guangzhou, China, precum și în ampla activitate concertistică și pedagogică a autorului.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale *Arte și Studii Culturale* a AMTAP, și a fost supusă unei aprobări științifice consistente, în cadrul discuțiilor la ședințele Comisiei de îndrumare, precum și la ședința Comisiei de susținere preliminară cu participarea unui reprezentant al Consiliului științific al AMTAP și a unui expert extern (procesul-verbal al 15.12.2025), în urma căreia lucrarea a fost recomandată pentru susținere publică. Confirmarea fiabilității rezultatelor științifice obținute s-a realizat prin prezentarea rapoartelor la conferințe științifice naționale și internaționale, discuția acestora în mediul profesional, precum și publicarea ulterioară a materialelor de cercetare în reviste științifice de specialitate (*Studiul artelor și culturologie*, *Intertext* etc.). Aceste forme de aprobare au făcut posibilă clarificarea fundamentelor teoretice și metodologice ale studiului și confirmarea rezultatelor acestuia în discursul academic.

Componenta practică a cercetării, axată pe interpretarea *Baladelor* pentru pian de F. Chopin, a fost reflectată în cadrul celor trei recitaluri ale autorului, care au fost înalt apreciate de profesioniștii în domeniu. Acest fapt a confirmat nu doar valoarea artistică a tratărilor interpretative propuse, ci și semnificația lor metodologică și practică, exprimată în extinderea repertoriului pianistic modern și în actualizarea problemelor de interpretare a compozițiilor lui F. Chopin.

STRUCTURA ȘI CONȚINUTUL CERCETĂRII TEORETICE

Introducerea fundamentează actualitatea cercetării, determină scopul și obiectivele acesteia, gradul de noutate științifică și originalitate, semnificația teoretică și practică, conține informații despre aprobarea rezultatelor cercetării, structura lucrării, și sintetizează pe scurt conținutul tezei.

Structura **Primului Capitol, *Genul de baladă din opera lui F. Chopin***, este determinată de subiectul cercetării de față – cele patru *Balade* pentru pian de F. Chopin, studiate sub aspectul tradițiilor interpretative din secolele XX–XXI. **Compartimentul 1.1. *Premise istorice ale apariției genului de baladă pentru pian*** conține o trecere în revistă a literaturii științifice despre genul de baladă, etimologia și geneza acestuia. Pe baza concluziilor științifice dedicate genului dat și a principiilor metodologice dezvoltate în studii filosofice, estetice, literare, etnografice și muzical-teoretice, sunt dezvăluite trăsăturile tipologice ale baladei ca gen literar și muzical, premisele istorice pentru apariția acesteia (cântec coral liric (Franța și Italia, sec. XIV–XV), gen lirico-epic al poeziei populare anglo-scoțiene (sec. XIV–XVI)) și procesele de apariție ale acestei forme noi în cultura muzicală europeană a secolului al XIX-lea. Datorită caracterului său universal, ***balada național-istorică (1.1.1.)***, ca prototip al ***baladei instrumentale romantice (1.1.2.)***, devine nu doar un purtător al ideilor de conștiință națională, ci deschide și noi oportunități creative, în conformitate cu spiritul timpului și stilul romantic. În contextul poeziei muzicale a perioadei romantismului, sunt determinate locul și semnificația istorică și estetică a *Baladelor* lui F. Chopin în contextul stilului individual al compozitorului.

Căutările novatoare ale compozitorului în domeniul transformării genurilor clasice și formării de noi modele de gen au determinat ***apariția unui nou fenomen instrumental – balada pentru pian (1.1.3)***, care conține o linie dramaturgică logică, construită în mod consecvent, ce denotă caracterul unitar al ideii artistice, integritate figurativă și semantică, bazată pe dezvoltarea unui conflict de sorginte epică.

Compartimentul 1.2. este dedicată *Baladelor lui F. Chopin*, din perspectiva analitică a unui ansamblu unitar. Stabilind *asemănările sau diferențele (1.2.1)* pe care le prezintă, putem afirma ca *Baladele* lui F. Chopin reprezintă adevărate „drame instrumentale”, caracterizate printr-o structură liberă, caracter poetic, principii simfonice de dezvoltare și dinamizare a formei. Cele *Patru balade* se bazează pe o simbioză intonațională și tematică, obținută prin fuziunea unor elemente precum cantilena, caracterul narativ, declamator și dansant. Una din caracteristicile compoziției *Baladelor* lui F. Chopin constă în procesul continuu de mișcare, perindarea fluxurilor temporale, facilitată în mare măsură de un complex de mijloace de expresivitate specifice pianului: *tempo rubato*, utilizarea pedalei, *touché*-ul. În continuare în cadrul compartimentului este prezentată succesiv istoria creării, trăsăturile conținutului muzical, motivele figurative și caracteristicile semantice ale acestora, particularitățile structurale și dramaturgice ale fiecărei *Balade (1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 1.2.5.)*. Ideea unificatoare a acestor creații de F. Chopin este axată pe „prezența” autorului în textele muzicale, empatia sa artistică, în raport cu conținuturile muzicale; astfel, devine evident că anume acest fapt rămâne a fi decisiv în abordările interpretative ale acestor lucrări.

În compartimentul 1.3. sunt expuse **concluziile** privind **Capitolul 1.**

Logica structurării **Capitolului 2, *Baladele lui F. Chopin și tradițiile de interpretare pianistice în secolul XX***, este determinată de fundamentarea metodologică pe realizările teoriei interpretării muzicale. În **compartimentul 2.1. *Abordarea Baladelor lui F. Chopin în contextul teoriei interpretării muzicale***, interpretarea *Baladelor* este tratată de autor ca o comunicare pluridimensională, realizată între pianiști din diferite țări și generații, perspectivă ce oferă oportunitatea de a trasa o panoramă largă a semnificațiilor artistice bazate pe variabilitatea tratării interpretative a acestor creații, care, la rândul ei, are un impact notabil asupra percepției finale a unei opere muzicale. În acest context, analiza unor tratări interpretative remarcabile ale *Baladelor* chopiniene a determinat stabilirea unei viziuni complexe asupra comprehensiunii textului muzical al compozitorului romantic polonez, în toată amploarea conexiunilor sale interculturale și muzical-istorice.

Tratarea interpretativă contribuie la descoperirea unor noi fațete ale lumii muzicale a lui F. Chopin, în toată profunzimea ei, în concordanță cu timpul prezent, asigură accesul „în esență” textului muzical și permite determinarea relațiilor sale contextuale multidimensionale. Prin concepte-sinonime precum „rezonanță” ecou, reflecție putem „resimți” pulsul muzicii lui F. Chopin în spațiul cultural modern, acestea dezvăluind componenta procesuală inerentă muzicii lui în spațiul și timpul cultural actual, reacția la operele sale muzicale, percepția și

atitudinea personală a ascultătorilor, interpreților și cercetătorilor față de o anumită operă a compozitorului.

Dezacordurile evidente în ce privește tratările interpretative ale *Baladelor* sunt, fără îndoială, legate de redacțiile muzicale concrete, fapt ce cauzează adesea neconcordanțe în tratarea indicațiilor agogice, dinamice sau în notarea digitației. Cu toate acestea, în procesul de cercetare, în secțiunile analitice ale tezei, autorul a ținut cont de această variabilitate a remarcilor redacționale, mai ales în acele cazuri în care pianistul a reușit să transmită în mod complex concepția acestor lucrări ale compozitorului.

Cele trei compartimente următoare incluse în capitolul dat cuprind caracteristica tratărilor interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin în contextul: tradițiilor romantismului pianistic polonez (interpretări de I. Paderewski, J. Hofmann, Art. Rubinstein, K. Zimerman), în **compartimentul 2.2. *Baladele lui F. Chopin și romantismul pianistic polonez***; școlii pianistice ruse a secolului XX (interpretări de A. Goldenweiser, S. Feinberg, V. Sofronitsky, V. Horowitz, L. Oborin, S. Richter etc.), precum și o analiză complexă a tratării *Baladelor* de către S. Neuhaus în **compartimentul 2.3. *Tratările interpretative ale Baladelor chopiniene și tradițiile școlii ruse de pian***; concepte interpretative ale școlilor pianistice din Europa de Vest (A. Cortot, A. Fischer, A.B. Michelangeli, M. Pollini, M. Argerich, D. Pascal și alții), în **compartimentul 2.4. *Concepte interpretative ale școlilor pianistice din Europa de Vest***. În fiecare compartiment, autorul determină particularitățile abordărilor interpretării *Baladelor* lui F. Chopin sub aspectul tradițiilor pianistice naționale și a caracteristicilor individualității pianiștilor din diferite țări. În fiecare compartiment, autorul identifică particularitățile abordărilor interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin sub aspectul tradițiilor pianistice naționale și a caracteristicilor individualității pianiștilor din diferite țări.

Stilul național al școlii poloneze de pian (**compartimentul 2.2**), reflectat în interpretările pianiștilor polonezi ale *Baladelor* lui F. Chopin, se distinge prin claritatea logică a conceptelor, echilibrul formei, o dramaturgie bine conturată, desfășurată într-o consecutivitate neîntreruptă, evolutivă. Printre principalele caracteristici ale interpretărilor poloneze ale *Baladelor* analizate, vom evidenția următoarele: crearea unei serii muzical-figurative expresive, personificarea muzical-timbrală a imaginilor, dramaturgia contrastelor, care face posibilă identificarea elementelor individuale semnificative pe plan semantic ale textului muzical, o imersiune profundă în contextul semantic al fiecărei *Balade*, echilibrul dintre rațional și emoțional (proprietăți care sunt deosebit de caracteristice interpretărilor lui Art. Rubinstein).

Una dintre concluziile analizei activității interpretative a lui Art. Rubinstein efectuată în acest compartiment, ce oferă deschideri pentru cercetări de perspectivă în acest sens, se referă la natura interculturală a personalității sale: datorită principiilor artistice și tehnice dezvoltate de renumitul pianist, putem determina direcțiile școlii europene de pian în ce privește abordările interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin – pianistul concentrează, într-o idee generală, realizările școlii poloneze (un set de mijloace care definesc conceptul de „romantism național”) și ruse (tradiția „pianului cântător”) de pian.

În plus, trebuie remarcat angajamentul pianiștilor polonezi față de stilul chopinian național, pentru care este specifică noblețea tratărilor, reținerea emoțională, predominanța stilului *brillante*; practicarea unor modalități caracteristice de emisie a sunetului, ce scot în evidență natura instrumentală a acestuia, urmărirea strictă a suportului metro-ritmic al textului muzical; discreția procedurilor agogice (principalele trăsături caracteristice ale interpretărilor lui K. Zimerman).

În tratarea *Baladelor* lui F. Chopin, reprezentanții școlii pianistice ruse (**compartimentul 2.3.**) se disting prin următoarele trăsături: profunzimea filosofică, tratări „pline de semnificații”, dorința de a înțelege amploarea fondului de idei muzicale și conținutul semantic ale acestor creații (A. Goldelweiser), realismul, care se reflectă în naturalitatea, veridicitatea emoțională a înfrumusețării artistice (tratările lui L. Oborin), aspirații evidente pentru folclorul polonez și, în sens mai larg, pentru „stihia” slavă ca sursă a lumii muzicale a compozitorului, imaginația sa creativă (V. Sofronitsky), o sonoritate cantabilă specifică, intonație poetică combinată cu o emotivitate pătrunzătoare, patos (S. Feinberg, S. Neuhaus), pedalizare delicată, evitarea manierismului, a sentimentalismului excesiv, a bravurii legată de procedurile tehnice și efectele gratuite.

Trăsăturile distinctive ale școlii pianistice vest-europene (**compartimentul 2.4.**), reflectate în tratările *Baladelor* analizate rezidă într-o combinație organică dintre abordările interpretative clasice (manifestată prin grija pentru tratarea corectă a partiturilor chopiniene, respectarea tuturor indicațiilor autorului) și o amprentă individuală pronunțată a interpretării (A. Cortot, A. Fischer). Printre alte caracteristici ale acestei școli, este necesar să menționăm tratările ce denotă o înțelegere clară a „naturii programatice” a *Baladelor*, inerentă textelor muzicale ale compozitorului, dezvoltarea dramaturgiei figurative, logica bine elaborată a compoziției și, în acest sens, conștientizarea necesității de a pătrunde în profunzimea culturii muzicale naționale, capacitatea de a prezenta caracteristicile emoționale și psihologice inerente tradiției romantice poloneze (D. Pascal).

În plus, tradiția pianistică europeană propune o abordare mai flexibilă a interpretării nuanțelor agogice și dinamice (*tempo rubato*), ceea ce face posibilă crearea unui amplu tablou muzical în care sunt îmbinate cele mai fine detalii, într-o sinteză de conținut și virtuozitate tehnică, cu o combinație între logica structurală a compoziției, consistență metro-ritmică și, în același timp, un sentiment de libertate deosebită (M. Argerich, M. Pollini).

Compartimentul 2.5. conține **concluziile Capitolului 2**, ce rezumă cele de mai sus.

Cel de-al Treilea Capitol, *Baladele lui F. Chopin în viziunea pianiștilor din secolul XXI* conține o analiză a interpretărilor pianistice în spațiul interpretativ modern. În secolul XXI, pe fondul estompării tot mai mari a hotarelor geografice și naționale, destul de relevantă apare problema apartenenței pianiștilor la diferite școli pianistice. Principalele direcții ale educației profesionale de astăzi sunt axate pe tradițiile pianistice europene, cele din orientul îndepărtat și americane; în același timp, în contextul globalizării, în prim-plan apare criteriul educației muzicale, desfășurate într-un anumit spațiu cultural și național. Trebuie subliniat faptul că în cultura muzicală contemporană, conceptul de *școală de interpretare* este extins la conceptul de *tradiție interpretativă*, care are o structură bazată pe mai multe niveluri, inclusiv școli pianistice individuale, asociate cu activitățile unor profesori și interpreți remarcabili, școli regionale și naționale. Un fenomen semnificativ al artei secolului XXI se referă la apariția în prim-plan a reprezentanților culturii muzicale chineze.

Compartimentul 3.1. *Baladele chopiniene în spațiul concertistic contemporan* se concentrează pe tradiția europeană modernă de interpretare a *Baladelor* analizate, inclusiv tratările unor pianiști precum R. Blechacz, L. Byrdy, E. Kissin, Yu. Avdeeva, L. Geniušas, M. Pașol, L. Debargue. Au fost luate în considerare și interpretările pianiștilor canadieni și belaruși (B. Liu și A. Ponochevny) care au pus în evidență varietatea abordărilor ciclului și particularităților acestora. O analiză complexă a acestora arată diferențele dintre abordările interpreților și stă la baza caracterizării stilului lor individual. În analiza muzical-semantică comparativă a interpretărilor *Baladei a patra*, versiunile lui A. Sultanov, Li Yundi și a K. Buniatishvili, sunt dezvăluite trăsăturile intonației interpretative, accentele dramaturgice, gradațiile nuanțelor emoționale care subliniază diversitatea abordărilor textului muzical. În general, ținem să evidențiem faptul că la nivel semantic, la începutul secolului XXI, tradiția pianistică de interpretare a *Baladelor* păstrează viziunea clasică, urmând metodicele *belcanto*-ului pianistic, inerentă stilului chopinian. Pianiștii demonstrează o gradație subtilă a nuanțelor emoționale, bazându-se pe contextul romantismului și pe formula poetică „*jal*”.

Compartimentul 3.2. *Tratările Baladelor în chopiniana chineză contemporană* studiază locul și semnificația repertoriului lui F. Chopin, în raport cu activitatea muzicală de

concert și participarea în concursuri a pianiștilor chinezi, cât și în cadrul programelor de educație muzicală din RPC. Pianiștii chinezi contemporani, cum sunt Lang Lang, Li Yundi și Yuja Wang, demonstrează performanțe artistice veritabile, confirmate și de succesul lor la cele mai prestigioase concursuri. O analiză a tratărilor interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin de către pianiștii chinezi arată că acestea se deosebesc printr-o viziune destul de unitară, axată pe măiestria tehnică de virtuozitate, predominanța etosului eroic și patetic, în contextul unei atenții sporite pentru integritatea compozițională.

Compartimentul 3.3. prezintă *Viziunea autorului asupra interpretărilor Baladelor lui F. Chopin*. Specificul textelor muzicale ale compozitorului constă în complexitatea materialului intonațional și tematic, care oferă posibilitatea unor multiple abordări interpretative. Este important să se țină cont de coloritul național în care se îmbină poetica poloneză în special și cea europeană în general. Procesul de interpretare a creațiilor analizate necesită respectarea unui echilibru dintre virtuozitatea tehnică și profunzimea comprehensiunii psiho-emoționale. Interpretul trebuie să găsească, în același timp, un echilibru și între abordarea corectă a textului și expresivitatea emoțională, oferind compoziției un sens adaptat viziunilor actuale și dezvăluind conținutul spiritual al acesteia.

Timp de aproape două secole, interpreții au încercat să se apropie de o așa-zisă „interpretare ideală” a lui F. Chopin. Soluția trebuie căutată în corelarea dintre respectarea exactă a textului muzical, reconstituirea stilului, a limbajului, plasarea mesajului artistic într-un câmp asociativ larg și interpretarea adecvată. Din punct de vedere stilistic, este necesar să se înțeleagă diferitele tipuri de declamație care dictează culminațiile melodice și accentele semantice corespunzătoare. În ceea ce privește nivelul de expresivitate în *Balade*, este important să se găsească un echilibru între psihologismul emoțional și obiectivitatea estetică. În acest context, un rol esențial îl comportă procesele cognitive personale, subiective și calitățile tehnice unice ale unui pianist concret. În general, tendințele actuale ale artei pianistice contemporane sunt orientate spre „restaurarea” textelor muzicale ale lui F. Chopin, eliberarea lor de orice tip de manierism sau sentimentalism, tendința spre claritate interpretativă și ritmică.

Compartimentul 3.4. rezumă cele expuse în **Capitolul 3**.

CONCLUZII GENERALE

Teza de doctor dedicată interpretării baladelor pentru pian ale lui Fryderyk Chopin în contextul școlilor naționale de interpretare a făcut posibilă identificarea atât a fundamentelor istorice și stilistice profunde ale acestui gen, cât și a transformărilor semnificative ale

paradigmelor interpretative în dinamica socioculturală a secolelor XIX–XXI. În baza metodelor structurală, comparativă, culturologică și analitică, au fost expuse generalizări de ordin teoretic-muzical și practic-interpretativ.

Principalele concluzii se rezumă la următoarele:

1. Analiza baladei ca fenomen artistic al epocii romantice a făcut posibilă identificarea originilor și poeziei genului, care s-a format la confluența tradițiilor literare, folclorice și muzicale. În calitate de gen muzical, balada pentru pian a însumat trăsături caracteristice poemului romantic – o formă sintetică care combină narațiunea epică cu introspecția lirică. Originea genului își are rădăcinile în balada național-istorică, fapt care a determinat polivalența semantică și caracterul său universal, ca purtător artistic al ideilor de conștiință națională și a unui cerc figurativ romantic. Apariția baladei în muzica instrumentală se datorează nu doar evoluției formelor de gen, ci și unor procese profunde ale viziunii romantice asupra lumii, în care ideea de exprimare individuală, autenticitate emoțională și „rezonanță” intonațională între compozitor și subiectul perceptor capătă o semnificație aparte.

2. A fost stabilit specificul genului *Baladelor* pentru pian ale lui F. Chopin în contextul esteticii romantice. În creația compozitorului, balada nu este doar un nou gen instrumental specific perioadei romantismului, ci o formă artistică unică care depășește tratarea tradițională a genului, căpătând statutul de model artistic individualizat și având o dimensiune poetică, simbolistică și dramatică distinctă. Astfel, creațiile lui Chopin este un exemplu paradigmatic al procesului de formare a genului: în cele *Patru Balade* pentru pian, compozitorul nu doar a sintetizat modele poetice și muzicale, ci a format un nou tip de dramaturgie, bazată pe un conflict interior, expresivitate metaforică și menținerea unor tensiuni transversale continue, pe parcursul discursului muzical. În structura *Baladelor* se regăsește caracterul „poematic” (ca expresie a dezvoltării figurative plenare, a subiectului și a integrității compoziționale), care devine nu doar un indicator stilistic al epocii, ci și baza conceptuală a tratării interpretative. Genul apare nu ca o formă gratuită, ci ca un rezultat al devenirii intonaționale și dramaturgice, ce reflectă viziunea asupra lumii a subiectului romantic.

3. Au fost identificate și sistematizate principiile estetice fundamentale ale școlilor naționale de pian (secolele XIX–XX), care determină specificul interpretării *Baladelor* lui F. Chopin. S-a stabilit că fiecare școală nu reprezintă doar un set de procedee tehnice și stilistice, ci și un model cultural și istoric esențial de percepție a unui text muzical:

- **școala poloneză** (Art. Rubinstein, K. Zimerman, R. Blechacz și alții) se bazează pe conceptul de simplitate nobilă, eleganță a formei, rafinament timbral și coerență logică, pe evitarea expresivității excesive; un loc special îl ocupă Art. Rubinstein, ca figură de

sinteză interculturală, stilul său demonstrând o sinteză a școlii poloneze cu elementele sonorității poetice ruse și libertatea artistică europeană; anume Art. Rubinstein a fost cel care a propus un model echilibrat al tratării *Baladelor*, în care coexistă în mod organic emoționalitatea și rigoarea, artistismul și respectul pentru textul muzical al lui F. Chopin;

- **școala rusă** (S. Feinberg, V. Sofronitsky, S. Neuhaus, L. Oborin, S. Richter) dezvăluie nucleul filosofic și poetic al baladelor lui F. Chopin și se distinge prin caracterul filosofic al gândirii intonaționale, frazarea poetică, dorința de a dezvălui straturile profunde ale conținutului figurativ, în care „conținutul” interpretativ devine principiu conducător al tratării; S. Feinberg și S. Neuhaus sunt caracterizați prin „cantabilitate” deosebită și caracter „poematic” al frazării; S. Richter și L. Oborin, ca adepți ai evidențierii dramaturgiei monumentale, iar V. Sofronitsky – prin abordarea poeticii mitologice de sorginte slavă;

- **școala vest-europeană** (A. Cortot, A. Fischer, M. Beroff) demonstrează, în abordarea interpretativă a baladelor lui F. Chopin, pe întreg parcursul secolului XX, un angajament pentru o lectură autentică a textului, în contextul individualizării pronunțate a intonației interpretative, al sintezei conținutului și virtuozității tehnice și al coerenței logicii structurale a compoziției; decodarea semnificațiilor figurative se manifestă prin conștientizarea necesității de a pătrunde în profunzimea culturii naționale poloneze, de a scoate în evidență caracteristicile expresive ale surselor de gen ale temelor muzicale (D. Pascal); în tratările lui A. Cortot se proiectează „nervul” romantismului francez, în timp ce A. Fischer oferă o dramaturgie configurată în mod analitic, ce denotă un înalt spirit artistic; consistența metro-ritmică clară se îmbină cu sentimentul unei libertăți deosebite – tradiția pianistică europeană demonstrează o abordare mai flexibilă în tratarea nuanțelor agogice și dinamice, a *tempo rubato* ș.a. (M. Argerich, M. Pollini).

4. A fost evidențiată evoluția strategiilor de abordare interpretativă în condițiile scenei muzicale globale a secolului XXI, unde se atestă o expansiune semnificativă a domeniului cultural și geografic al practicilor interpretative, caracterizată prin globalizarea școlilor pianistice, pluralismul stilistic și importanța crescândă a tradiției pianistice din Asia (în special a celei chineze):

- reprezentanții **tradiției asiatice**, în special pianiștii chinezi – Yuja Wang, Li Yundi, Fu Cong, Bruce Liu, Chao Wang – se concentrează adesea, în interpretarea *Baladelor* lui F. Chopin, pe virtuozitate, contrast dramaturgic și sonoritate strălucitoare; abordarea lor poate fi descrisă drept un „romantism spectaculos”, în care caracterul epico-eroic este amplificat prin tehnica de virtuozitate, păstrând, totodată, aderența la modelele

clasice ale gândirii muzicale bazate pe *belcanto* și pe logica bine conturată a dramaturgiei lucrărilor;

- reprezentanții **tradiției europene** în interpretarea *Baladelor* lui F. Chopin – Yu. Avdeeva, E. Kissin, L. Geniușas, L. Debargue, M. Pașol, D. Trifonov, J. Lisiecki – demonstrează o gamă largă de strategii interpretative: de la raționalitatea structurată a dramaturgiei la subiectivismul unor tratări libere; de remarcat tendința pentru „restaurarea” textului chopinian ce denotă dorința de a evita redundanța specifică romantismului târziu și de a restabili rigoarea metro-ritmică și transparența sonoră, păstrând, în același timp, expresivitatea și veridicitatea artistică (în interpretările L. Garcia-Garcia, A. Ponochevny, Seung Jin Cho și alții, se urmărește obținerea unui ideal sonor echilibrat, apropiat de estetica lui F. Chopin însuși);

- contextul artistic global a determinat apariția unor noi modele de gândire interpretativă, în care are loc interacțiunea dintre tradiție și individualizare; unii interpreți ai *Baladelor* lui F. Chopin – H. Grimaud, K. Buniatishvili, B. Grosvenor – demonstrează o abordare individualistă care ne permite să vorbim despre un „nou subiectivism romantic”, în care hotarele dintre text și interpret devin deosebit de mobile; se evidențiază o tendință constantă de **deplasare a accentului către un model de abordare individual**, în care interpretul tinde nu atât spre ilustrare sau imitare a unor tratări tradiționale, cât spre înțelegerea artistică independentă a textului. Totuși, pentru succesul interpretativ, o condiție necesară rămâne a fi intuiția stilistică profundă și capacitatea de sinteză figurativă și semantică.

5. Autorul tezei de față, interpret practician și profesor, **argumentează importanța artistică și actualitatea metodologică a tradițiilor pianistice chopiniene în contemporaneitate**, ca formă vie de comunicare muzicală, aflată în continuă dezvoltare; demonstrează că, în pofida schimbării epocilor, gusturilor și atitudinilor interpretative, *Baladele* pentru pian ale lui F. Chopin rămân a fi, în repertoriile concertistice, o formă capabilă să activeze atât memoria culturală și istorică, cât și experiența personală a interpretului. Conceptul de *rezonanță interpretativă* introdus în cercetarea de față, determină cel mai înalt grad de realizare artistică a unei lucrări: aceasta se realizează în cazul când personalitatea interpretului și intenția autorului converg spre o autentică prezență emoțională și intelectuală. Anume acest fenomen oferă posibilitatea realizării versiunilor interpretative a *Baladelor* ca lucrări de înaltă semnificație spirituală și estetică în contextul concertistic, interpretativ și pedagogic actual. Tratarea interpretativă a ciclului necesită din partea pianistului nu doar măiestrie tehnică, ci și o înțelegere profundă a conținutului arhetipal, a limbajului de sorginte simbolistică și a logicii

poetice. Iată de ce, în aceste condiții, personalitatea interpretului capătă rolul de coautor, ce formează, cu fiecare interpretare, o versiune a sonoră a intenției compozitorului.

RECOMANDĂRI

1. Extinderea ariei analitice a cercetării genului de baladă pentru pian, orientată spre lucrările compozitorilor din secolele XX–XXI, care nu sunt incluse în orbita acestui studiu, în vederea identificării unor noi tendințe stilistice, transformări și strategii individuale de interpretare de autor a modelului de gen al baladei, în contextul modernismului și postmodernismului. O atenție deosebită ar trebui acordată lucrărilor care reflectă specificul național și cultural, tehnicile polistilistice și influențele tradiției *Baladelor* chopiniene asupra gândirii componistice moderne.

2. Completarea instrumentarului metodologic de cercetare a baladei pianistice prin abordări interdisciplinare care ar îmbina eforturile muzicologilor-analiști, a interpreților-concertiști, specialiștilor în domeniul pedagogiei muzicale, psihologiei percepției și studiilor culturale. O astfel de integrare va dezvălui natura complexă a fenomenului tratării interpretative ca proces creativ format la intersecția textului, stilului, experienței personale și contextului sociocultural.

3. Dezvoltarea practicii analizei comparative a interpretărilor *Baladelor* pentru pian de F. Chopin în versiunile pianiștilor moderni cu implicarea unei game mai largi de materiale audio și video care acoperă reprezentanți ai diferitelor școli de interpretare. Această abordare va face posibilă caracterizarea mai precisă a trăsăturilor tradițiilor naționale, a particularităților stilurilor individuale, a tendințelor interpretative, precum și evaluarea evoluției abordărilor interpretative în condițiile globalizării și extinderii standardelor repertoriale.

4. Integrarea rezultatelor cercetării în conținuturile programelor de învățământ ale disciplinelor de specialitate (*Istoria artei interpretative, Metodica predării pianului, Didactica disciplinelor de specialitate, Istoria muzicii universale, Teoria formelor muzicale*) **în instituțiile de învățământ muzical superior**. Acest fapt va contribui la aprofundarea percepției analitice și estetice a studenților asupra repertoriului romantic pentru pian și la formarea abilităților de gândire interpretativă a acestora.

5. Perfecționarea recomandărilor metodologice și interpretative legate de cercetarea științifică și interpretarea *Baladelor* lui F. Chopin, prin crearea de mijloace didactice sistematizate, ce ar include atât scheme analitice și interpretative, cât și propuneri de lucru asupra tehnicii și expresivității textului muzical. Se recomandă acordarea unei atenții deosebite aspectelor formei, mijloacelor de expresivitate și tratării punctelor centrale ale dramaturgiei.

6. Introducerea mai activă în procesul educațional al instituțiilor de învățământ muzical secundar și superior a analizelor și interpretărilor *Baladelor* lui F. Chopin, ca mijloc de desăvârșire a culturii interpretative, a competenței pedagogice și a gustului artistic. Aceste cursuri vor fi utile atât pentru desfășurarea lecțiilor individuale, cât și în cursurile de master-class, seminare și ateliere interdepartamentale.

7. Formarea unui fond de arhivă al înregistrărilor video și audio ale interpretărilor *Baladelor* pentru pian ale lui F. Chopin, ale unor pianiști consacrați ce aparțin unor diferite școli de interpretare, ce ar constitui o sursă valoroasă pentru cercetări științifice ulterioare, precum și un instrument practic de analiză comparativă în procesul didactic. Această arhivă ar putea servi drept bază pentru crearea unor platforme electronice didactice menite să dezvolte gândirea și reflecția interpretativă a studenților și tinerilor interpreți.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Айзенштадт С.А. Фортепианные школы стран Дальневосточного региона (Китай, Корея, Япония). Проблемы теории, истории, исполнительской практики. Владивосток: Дальнаука, 2015. 238 с.
2. Буслаева Н. В. Национальная романтическая традиция в истории польского фортепианного искусства. Дис. канд. иск. Нижний Новгород, 2006. 178 с.
3. Вартанов С. Я. Концепция интерпретации сочинения в системе фортепианной культуры. Автореф. дис. док. иск. Саратов, 2013. 65 с.
4. Виеру Н. И. Драматургия баллад Шопена. Сб. ст. В: О музыке. Проблемы анализа. Москва: Советский композитор, 1974, с. 219-245.
5. Дедусенко Ж. В. Исполнительская пианистическая школа как род культурной традиции. Дис. канд. иск. Киев, 2002. 208 с.
6. Дятлов Д. А. Исполнительская интерпретация фортепианной музыки: теория и практика. Автореф. дис. док. иск. Ростов-на-Дону, 2015. 34 с.
7. Заборин С. В. Шопениана Падеревского как феномен польской исполнительской культуры. Дис. канд. иск. СПб., 2015. 195 с.
8. Зенкин К. В. О смыслообразующей роли жанра в мире Шопена. Рефлексия времени как сущность шопеновских баллад. В: Научный вестник Московской консерватории, 2010, № 3, с. 71-83.
9. Как исполнять Шопена. Сб. ст. Сост. Засимова А. В. Москва: Классика-XXI, 2021, с. 236.
10. Москаленко В. Г. Лекции по музыкальной интерпретации. Киев: Клякса, 2013. 272 с.
11. Рабинович Д. А. Исполнитель и стиль. Москва: Классика-XXI, 2008. 208 с.
12. Томашевский М. А. Шопен. Человек, творчество, резонанс. Москва: Музыка, 2011. 840 с.
13. Eigeldinger J.-J. Friderik Chopin. Szkice do metody gry fortepianowej. Kraków: Musica Iagellonica, 1995. 131 s.
14. Lissa Z. F. F. Chopin. Warszawa: Uniw. Warszawski, Dział Wydawn., 1960. 333 s.
15. Rezonans muzyki Chopina i interakcje w muzyce następnych pokoleń: materiały z sesji artystyczno-naukowej, red. K. Juszynskiej. Łódź: Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuty Bacewiczów, 2010. 113 s.
16. Smendzianka, R. Jak grać Chopina: próba odpowiedzi. Warszawa: Międzynarodowa Fundacja im. Fryderyka Chopina, 2000. 230 s.

17. Huneker James. Chopin: The Man and His Music. Dover: Music Publications, 1966. 272 p.
18. Niecks F. Frederick Chopin as a Man and Musician. [London, 1888; rpt. Neptune City, N.J., n.d.]. London: Hansebooks, 2016. 388 p.
19. Parakilas J. Ballads without words: Chopin and the Tradicion of Instrumental Ballade. Portland, Oregon: Amadeus Press, 1992. 360 p.
20. Samson J. The Four Ballades. Cambridge Music Handbooks. Cambridge: University Press, 1992. 116 p.
21. The book of the First International Musicological Congress Devoted to the Works of Frederick Chopin. Warszawa, 16-22.02.1960. 755 p.
22. 卞萌. 中国钢琴文化之形成与发展. 北京: 华乐出版社, 1996 年, 181 页. Бянь Мэн. Становление и развитие китайской фортепианной культуры. Пекин: Изд-во Хуале, 1996. 181 с.
23. 傅雷, 傅聪. 傅雷与傅聪谈音乐. 北京: 团结出版社出版, 2006 年, 361 页. Фу Лэй, Фу Цонг. Беседы о музыке. Пекин: Солидарность, 2006. 361 с.
24. Bălan T. Chopin, poetul pianului. București: Editura Tineretului, 1968. 250 p.

COMPONENTA PRACTICĂ A TEZEI

PROGRAMELE RECITALURILOR

Primul concert a avut loc la 14.10.2022, în Sala de Concerte *Steinway*, Guangzhou, Republica Populară Chineză.

Programul de concert:

1. L. Beethoven. *Sonata* op.27, №1;
2. F. Chopin. *Ballade* op.38, №2;
3. C. Debussy. «*L'isle joyeuse*»;
4. S. Rachmaninoff. *Suite* op.5, №1 for two pianos (partida pianului II – Zhang玥 Zhang Yue).

Cel de-al doilea concert a avut loc la 26.03.2024 la *Sala de Concerte a Universității Pedagogice*, Guangzhou, Republica Populară Chineză.

Programul de concert:

1. F. Chopin. *Ballade* op.23 №1;
2. F. Chopin. *Ballade* op.38 №2;
3. F. Chopin. *Ballade* op.47 №3;
4. F. Chopin. *Ballade* op.52 №4;
5. Chen Yi. *Western China Suite* for two pianos (partida pianului II – 郑丽丽 Dr. Li Sha).

Cel de-al treilea concert a avut loc la 24.01.2025 la *Sala de Concerte a Universității Pedagogice*, Guangzhou, Republica Populară Chineză.

Programul de concert:

1. L. Beethoven. *Sonata* op.2 №2;
2. F. Chopin. *Waltz* op.34 №2;
3. F. Chopin. *Waltz* op.34 №3;
4. J. Brahms. *Intermezzo* op.117;
5. F. Liszt. *Hungarian Rhapsody* №12. S.244/12.

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI

2. Articole în reviste științifice

2.3. În reviste din Registrul Național al revistelor de profil (cu indicarea categoriei):

2.3.1. Усачев А. Проблемы исполнительской интерпретации произведений Ф. Шопена на примере Баллады №1, op. 23. În: *Studiul Artelor și Culturologie: istorie, teorie, practică*. Chișinău: Notograf Prim, 2022, №1 (42), pp. 80-86. ISSN 2345-1408 E-ISSN 2345-1831. Categoria B. <https://doi.org/10.55383/amtap.2022.1.15>

2.3.2. Usaciov A. The Fourth Ballad by F. Chopin in Performing Interpretations. În: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*. Chișinău: Notograf prim, 2024, №1 (46), pp. 41-47. ISSN 2345-1408. E-ISSN 2345-1831. Categoria B. <https://doi.org/10.55383/amtap.2024.1.05>

2.3.3. Усачев А. Баллады Ф. Шопена в контексте исполнительских традиций XX – начала XXI века. În: *Intertext*. Chișinău: ULIM, 2025, №1 (65), pp. 183-191. Categoria B. ISSN 1857-3711 / e-ISSN 2345-1750 <https://doi.org/10.54481/intertext.2025.1.19>

3. Articole în culegeri științifice

3.1. În lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

3.1.1. Усачев А. Баллады Ф. Шопена в концертном репертуаре пианистов XXI века: исполнительский резонанс. În: *Актуальные проблемы мировой художественной культуры: сборник научных статей XI Международной научно-практической конференции, посвященной памяти профессора У.Д. Розенфельда*. Гродно: ГрГУ им. Янки Купалы, 2023, p. 219-224. УДК 78.071.2:786.2 <https://elib.grsu.by/doc/104479>

3.1.2. Usaciov A. The Ballads of F. Chopin in the performance and pedagogical practice of the PRC. În: *Scientific research of the SCO countries: Synergy and integration*. Beijing, China 2023, pp. 102-108. ISBN978-5-905695-82-7. <https://doi.org/10.34660/INF.2023.69.69.451>

3.2. În lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

3.2.1. Усачев А., Мельник Т. Вопросы музыкальной семантики Ф. Шопена в контексте эпохи романтизма. În: *Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare (ediția XIII)*. Materialele conferinței științifice internaționale. Chișinău: Fox Trading SRL, 2021, Vol. 2, pp. 139-145. ISBN 978-9975-3513-7-9 <https://doi.org/10.52603/9789975351379.19>

4. Materiale/rezume prezentate la forumuri științifice

4.4. Conferințe științifice naționale

4.4.1. Усачев А., Мельник Т. Теоретические основы исполнительского анализа. În: *Cultura și arta: cercetare, valorificare, promovare*. Conferința științifică națională a doctoranzilor și conducătorilor de doctorat. Rezumatele comunicărilor Chișinău: AMTAP, 10.12.2021, pp. 15-16.
<https://amtap.md/assets/pdf/rezumat%C8%9Ba%20%20doctoranzilor...10.12.2021%20tipar.pdf>

ADNOTARE

Usaciov Alexei. Baladele lui Fryderyk Chopin: particularități ale tratării interpretative. Teză de doctor în arte, specialitatea 653.01 – Muzicologie (doctorat profesional), Chișinău, 2025.

Structura tezei: *componenta practică:* trei recitaluri înregistrate pe DVD; *componenta științifică:* introducere, 120 de pagini ale textului de bază, încadrate în trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 246 de titluri, trei anexe. Rezultatele cercetării sunt reflectate în 7 publicații științifice.

Cuvinte-cheie: artă interpretativă, baladă, F. Chopin, romantism, școală pianistică, tratare interpretativă.

Domeniul de studiu: teoria și istoria interpretării pianistice.

Scopul lucrării constă în determinarea particularităților poeticii muzicale a *Baladelor* lui F. Chopin și a direcțiilor tratării interpretative a acestora, în contextul tradițiilor artei pianistice universale, în secolele XX–XXI.

Obiectivele cercetării: (1) a dezvălui trăsăturile genuiste, compozițional-dramaturgice și muzical-stilistice ale *Baladelor* pentru pian ale lui F. Chopin, în contextul genezei genului, a esteticii romantismului și a stilului individual al compozitorului; (2) a analiza tratările interpretative ale *Baladelor* lui F. Chopin, propuse de pianiști consacrați ai secolului XX, în contextul romantismului pianistic polonez și al tradițiilor școlii pianistice ruse și vest-europene; (3) a releva particularitățile abordărilor interpretative ale textului muzical al *Baladelor* chopiniene, de către pianiștii de talie mondială de la începutul secolului XXI; (4) a determina rolul și importanța *Baladelor* lui F. Chopin în repertoriul de concert al pianiștilor chinezi; (5) a formula recomandări metodologice pentru însușirea practică a acestor creații pentru pian de F. Chopin.

Noutatea și originalitatea științifică constă în determinarea particularităților poetice ale *Baladelor* lui F. Chopin îmbinând rezultatele analizei muzical-teoretice și interpretative a acestora, dezvăluind fundamentele interpretative-pianistice și specificul tratărilor acestora în practica muzical-interpretativă universală, în secolul XX – începutul secolului XXI. Lucrarea contribuie la completarea unui gol în muzicologia din Republica Moldova, în care până în prezent nu a fost realizat un studiu teoretic comparativ dedicat tradițiilor de tratare interpretativă a acestor creații pentru pian ale compozitorului. Pentru prima dată în Republica Moldova este întreprinsă tentativa de a sistematiza diferite abordări muzicologice, interpretative și pedagogice privind analiza *Baladelor* lui F. Chopin.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic este demonstrată printr-o amplă activitate scenică, bogată și îndelungată experiență pedagogică a autorului și printr-o tratare interpretativă autentică a materialului selectat pentru cercetare. Lucrarea completează și aprofundează, din perspectiva unui muzician-practician, un șir de cercetări teoretice și metodologice din domeniul artei interpretării muzicale și tradițiilor pianistice, și poate constitui un punct de plecare pentru cercetări ulterioare în domeniul dat.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în posibilitatea utilizării conținutului acesteia în procesul didactic universitar la discipline precum: *Istoria artei interpretative*, *Metodica predării pianului*, *Didactica disciplinei de specialitate*, *Istoria muzicii universale*, precum și ca material recomandat pentru disciplina *Pian special*. Rezultatele obținute pot fi valorificate de către studenți și tineri interpreți interesați de perfecționarea abilităților practice în interpretarea creațiilor lui F. Chopin, precum și de dezvoltarea culturii interpretative în general. Concluziile și recomandările formulate pot contribui la optimizarea procesului de formare a competențelor interpretative în învățământul artistic superior și la promovarea patrimoniului pianistic chopinian, precum și a activității concertistice a pianiștilor din întreaga lume (inclusiv a celor din Republica Populară Chineză) în spațiul cultural al Republicii Moldova.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele cercetării au fost aprobate prin comunicări științifice prezentate la 6 conferințe internaționale și naționale și au fost publicate în 7 articole științifice apărute în Republica Moldova, Federația Rusă, Republica Belarus și Republica Populară Chineză. Principalele teze ale cercetării teoretice sunt reflectate în componenta practică a tezei, în cadrul celor trei recitaluri susținute pe scena *Steinway Concert Hall* (Guangzhou (R.P. Chineză)) și la *Universitatea Pedagogică Guangdong* din Guangzhou (R.P. Chineză), precum și în ampla activitate concertistică și pedagogică a autorului.

ANNOTATION

Usaciov Alexei. Fryderyk Chopin's Ballades: Particularities of Performance Interpretation. Dissertation for a Doctor of Arts Degree, specialty 653.01 – Musicology (professional doctorate), Chisinau, 2025.

Thesis structure: *Creative part*: three concert programs recorded on DVD; *Scientific research*: Introduction, 3 chapters, General conclusions and recommendations; Bibliography of 246 titles; 3 appendices; 120 pages of the main text. The results of the study are reflected in 7 publications.

Keywords: ballad, F. Chopin, performance art, performance interpretation, piano school, romanticism.

Field of study: theory and history of piano performance.

The purpose of the investigation: to identify the features of the musical poetics of F. Chopin's *Ballads* and the directions of their performing interpretation in the context of the world piano traditions of the 20th – early 21st centuries.

Research objectives: (1) to reveal the genre, compositional, dramatic and stylistic features of F. Chopin's *Ballads*, in connection with the history of the genre's genesis, the context of the aesthetics of romanticism and the composer's individual style; (2) to analyze the performing interpretations of F. Chopin's *Ballads* by leading pianists of the 20th century in the context of Polish piano romanticism and the traditions of Russian and Western European schools; (3) to identify the features of performing readings of the musical text of *Ballads* by world pianists of the early 21st century; (4) to present the role and significance of *Ballads* in concert repertoire of Chinese pianists; (5) to formulate methodological recommendations for the practical development of these compositions.

The scientific novelty and originality of the research lies in the establishment of the features of the poetics of the *Ballads* of F. Chopin based on the totality of the results of their musical-theoretical and performance analysis, revealing the piano-interpretive foundations of the *Ballads* of F. Chopin and the specifics of their readings in the world musical and performing practice of the 20th – early 21st century. The work is intended to fill the gap existing in national musicology, which has not yet produced a single theoretical work devoted to the comparative analysis of performing traditions in the interpretations of the *Ballads*. For the first time in the Republic of Moldova, an attempt has been made to generalize and systematize various musicological, performing and pedagogical approaches to the analysis of the *Ballads* of F. Chopin.

The novelty and originality of the artistic concept has been demonstrated through numerous stage performances, his own long-term teaching practice and an authentic performing interpretation of the material selected for this study. The work complements and deepens, from the point of view of a practicing musician, a number of theoretical and methodological studies in the field of musical interpretation and performing traditions. It can be a starting point for further research in a chosen field.

The practical significance of the work is related to the possibility of using its content in educational courses on the *History of Performing Arts*, *Methods of Teaching Piano*, *Didactics of Teaching Special Disciplines*, *The History of Music*, as recommended material for the discipline of *Special Piano*. The results of the research can be used by students interested in improving practical skills in the process of mastering F. Chopin's works and improving the general performing culture. The conclusions and recommendations can help optimize the process of teaching piano performing art in the higher education system, as well as promote the popularization of Chopin's piano legacy, the concert activities of world pianists (including the People's Republic of China) in the Republic of Moldova.

Implementation of scientific results. The results of the study were approved in the framework of reports at 6 scientific international and national conferences, reflected in 7 scientific articles published in the Republic of Moldova, the Russian Federation, the Republic of Belarus, the People's Republic of China. The main provisions of the theoretical research were reflected in the practical part of the dissertation in the framework of three concerts held on the stage of the *Steinway Concert Hall* (Guangzhou, China) and *Guangdong Pedagogical University* in Guangzhou, China, as well as in the author's extensive concert and teaching activities.

АННОТАЦИЯ

Усачев Алексей. Баллады Фридерика Шопена: особенности исполнительской интерпретации. Диссертация на соискание ученой степени доктора искусств по специальности 653.01 – Музыкаведение (профессиональный докторат), Кишинев, 2025.

Структура диссертации: *Творческая часть*: три концертные программы, записанные на DVD; *Научное исследование*: Введение, 3 главы, Общие выводы и рекомендации; Библиография из 246 наименований; 3 приложения; 120 страниц основного текста. Результаты исследования отражены в 7 публикациях.

Ключевые слова: баллада, исполнительская интерпретация, исполнительское искусство, романтизм, фортепианная школа, Ф. Шопен.

Область исследования: теория и история фортепианного исполнительства.

Цель работы: выявить особенности музыкальной поэтики *Баллад* Ф. Шопена и направления их исполнительской интерпретации в контексте мировых фортепианных традиций XX–XXI веков.

Задачи исследования: (1) раскрыть жанровые, композиционно-драматургические и стилевые особенности *Баллад* Ф. Шопена в их связи с генезисом жанра, эстетикой эпохи романтизма и индивидуальным стилем композитора; (2) осуществить анализ исполнительских интерпретаций *Баллад* ведущими пианистами XX века в контексте польского фортепианного романтизма и традиций русской и западноевропейской школ; (3) выявить особенности исполнительских прочтений текста *Баллад* мировыми пианистами начала XXI века; (4) определить роль и значение *Баллад* в концертном репертуаре китайских пианистов; (5) сформулировать методические рекомендации по практическому освоению данных произведений.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в установлении особенностей поэтики *Баллад* Ф. Шопена на основе результатов их музыкально-теоретического и исполнительского анализа, в раскрытии фортепианно-интерпретаторских основ *Баллад* Ф. Шопена и специфики их прочтений в мировой исполнительской практике XX – начала XXI века. Работа призвана восполнить пробел, существующий в отечественном музыкознании, в котором до настоящего времени не создано ни одного теоретического труда, посвященного сравнительному анализу традиций в интерпретациях *Баллад*. Впервые в Республике Молдова предпринята попытка обобщить и систематизировать различные музыковедческие, исполнительские и педагогические подходы к прочтению *Баллад* Ф. Шопена.

Новизна и оригинальность художественной концепции продемонстрирована в рамках многочисленных сценических выступлений, многолетней педагогической практики и собственной исполнительской трактовки избранного для исследования материала. Работа дополняет и углубляет, с точки зрения практикующего музыканта, ряд теоретических и методологических исследований в области музыкальной интерпретации и исполнительских традиций. Она может стать отправной точкой для дальнейших исследований в избранной области.

Практическая значимость работы связана с возможностью применения ее контента в учебных курсах *История исполнительского искусства*, *Методика преподавания фортепиано*, *Дидактика преподавания специальных дисциплин*, *История музыки*, в качестве рекомендованного материала для дисциплины *Специальное фортепиано*. Результаты исследования могут быть использованы студентами, заинтересованными в совершенствовании практических навыков в процессе освоения сочинений Ф. Шопена и повышении общей исполнительской культуры. Выводы и рекомендации могут способствовать оптимизации процесса обучения фортепианному исполнительскому искусству в системе высшего образования, а также содействовать популяризации фортепианного наследия Ф. Шопена, концертной деятельности мировых пианистов (в том числе, Китайской Народной Республики) в Республике Молдова.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования были апробированы в рамках докладов на 6 научных международных и национальных конференциях, отражены в 7 научных статьях, опубликованных в Республике Молдова, Российской Федерации, Республике Беларусь, Китайской Народной Республике. Основные положения теоретического исследования нашли отражение в практической части диссертации в рамках трех концертов, состоявшихся на сцене *Концертного зала Steinway* (г. Гуанчжоу, КНР) и *Гуандунского педагогического университета* (г. Гуанчжоу, КНР), а также в широкой концертной и педагогической деятельности автора.

USACIOV ALEXEI

**BALADELE LUI FRYDERYK CHOPIN:
PARTICULARITĂȚI ALE TRATĂRII INTERPRETATIVE
SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)**

Rezumatul tezei de doctor în arte

Aprobat spre tipar: 15.12.2025

Hârtie offset. Tipar offset.

Coli de tipar: 1.9

Formatul hârtiei: 60x84 1/16

Tirajul: 35 ex.

Comanda nr. 56509/26

PRIMEX-COM SRL

bd. Grigore Vieru 26, Chișinău, MD-2005